

מבחן 12 וישב י"ז עד כ"ג כסלו

חפץ חיים

הלכות לשוה"ר מכלל י' ס"ז עד רכילות א' ג'
אהבת חסד
ח"ב פרק כ' ועתה נחזור' עד סוף פרק כ"ב

אהבת חסד

מהי הדרך לקיים "וכי ימוך אחיק ומטה ידו עמך והחזקת בו?"
א' דווקא כאשר הוא נותן הלואה לאדם כדי שלא יפול ויצטרך לבריות.
ב' דווקא כאשר הוא ממציא לו מלאכה להשתכר מקיים מצוה זו.
ג' בכל דבר שמסייע לחבירו שלא יפול ויצטרך לבריות מקיים מצוה זו.

מה המעלה לתת הלואה בתשלומים?
א' שבזה הוא מקיים מצות חסד גם בזמני הפרעון.
ב' שבזה קל יותר ללווה לפרוע.
ג' שתי התשובות נכונות.

מי קודם למי לענין לקנות או למכור?
א' ישראל קודם לנכרי, ובלבד שהישראל עני.
ב' כל ישראל קודם לנכרי, ובלבד שאין שום הבדל במחיר.
ג' כל ישראל קודם לנכרי, אפילו אם יש קצת הבדל במחיר.

עשיר הנצרך לדבר מסוים, האם צריך להשאילו דבר זה?
א' צריך להשאילו מפני מידת החסד, וכ"ש בעני שיש בזה חיוב גדול.
ב' לא, שהרי יכול לקנות זאת בכספו.
ג' גם בעני אין זה חיוב גמור אלא מידה טובה בעלמא.

איזה מצוה מקיים המשאיל ספר לחבירו ללמוד בו?
א' חסד והחזקת תורה.
ב' צדקה ולימוד תורה.
ג' חסד ולימוד תורה.

איזה איסור עובר הנמנע מלהשאיל דבר לחבירו מפני שהוא שונא את חבירו?
א' עובר רק על מניעת חסד.
ב' עובר גם על לא תקום ולא תטור.
ג' אינו עובר איסור, שהרי אינו מחויב להשאיל דבר לחבירו.

עד מתי השואל חייב בשמירה?
א' רק עד שכלו ימי שאילתו.
ב' חייב באונסים עד שיחזירו לבעליו.
ג' חייב בשמירה עד שיחזיר, ובתוך ימי שאילתו חייב

חפץ חיים

המספר לשון הרע לתועלת ויודע שהמדובר לא יקבל תוכחתו, מדוע מותר לספר את הדבר רק בפני שלשה?
א' מפני שאם לא כן נראה שהוא מסתיר הדברים מהמדובר, ובפניו מוחניף לו וגונב דעתו, והוא נהנה מלספר לשון הרע.
ב' שיבואו לחושדו שזה לא אמת, וממילא התועלת לא תושג.
ג' שתי התשובות נכונות.

המספר לשון הרע לתועלת, האם מותר להאמין לדברים ולגנות בליבו את אותו אדם, ומדוע?
א' מותר להאמין, ומידת חסידות שיהיה הדבר בגדר ספק.
ב' אם יודע שהתקיימו בדבר כללי ההתר מותר, כיון שמוותר לספר.
ג' אסור לקבל דבר זה בהחלטה, שמא חסר פרט שעל ידו ישתנה כל הסיפור.

האם מותר לומר שקהילה פלונית אינם מכניסים אורחים כראוי וכדומה?
א' אסור, ועוון גדול הוא.
ב' מותר, כיון שאינו מספר על אדם מסוים.
ג' אם אומר שמסתמא לא כולם כך מותר, ואם לאו אסור.

אדם שחושדים בו שעשה דבר שלא כהוגן, האם מותר לו לגלות מי עשה דבר זה?
א' מותר בכל אופן.
ב' מותר רק לומר שהוא לא עשה.
ג' אסור גם לומר שהוא לא עשה.

באר מים חיים

המספר לשון הרע לתועלת ויודע שהמדובר לא יקבל תוכחתו, מדוע מותר לספר את הדבר רק בפני שלשה?
א' מפני שאם לא כן נראה שהוא מסתיר הדברים מהמדובר, ובפניו מוחניף לו וגונב דעתו, והוא נהנה מלספר לשון הרע.
ב' שיבואו לחושדו שזה לא אמת, וממילא התועלת לא תושג.
ג' שתי התשובות נכונות.

המספר לשון הרע לתועלת, האם מותר להאמין לדברים ולגנות בליבו את אותו אדם, ומדוע?
א' מותר להאמין, ומידת חסידות שיהיה הדבר בגדר ספק.
ב' אם יודע שהתקיימו בדבר כללי ההתר מותר, כיון שמוותר לספר.
ג' אסור לקבל דבר זה בהחלטה, שמא חסר פרט שעל ידו ישתנה כל הסיפור.

מי שסיפורו לו שפלוני עשה לו רעה, מה עליו לעשות?
א' הנהגה גדולה שלא יבוש לשאול את אותו פלוני על הדבר.
ב' אם המספר הוא אדם גדול שודאי אינו משקר אין צריך לשאול.
ג' בכל אופן אין לשאול אותו על הדבר.

מי שיודע שפלוני רוצה לעשות לו עוולה, האם מותר לספר למי שיכול למונעו מזה?
א' מותר.
ב' אסור.
ג' רק אם יש לו שני עדים על הדבר מותר.

מבחן 12 וישב י"ז עד כ"ג כסלו

חפץ חיים

הלכות לשוה"ר מכלל י' ס"ז עד רכילות א' ג'

אהבת חסד

הלכות לשוה"ר מכלל י' ס"ז עד רכילות א' ג'

אהבת חסד

מהי הדרך לקיים "וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך
והחזקת בו?"

א' דווקא כאשר הוא נותן הלואה לאדם כדי שלא יפול
ויצטרך לבריות.

ב' דווקא כאשר הוא ממציא לו מלאכה להשתכר מקיים
מצוה זו.

ג' בכל דבר שמוסייע לחבירו שלא יפול ויצטרך לבריות
מקיים מצוה זו.

מה המעלה לתת הלואה בתשלומים?

א' שבזה הוא מקיים מצות חסד גם בזמני הפרעון.

ב' שבזה קל יותר ללווה לפרוע.

ג' שתי התשובות נכונות.

מי קודם למי לענין לקנות או למכור?

א' ישראל קודם לנכרי, ובלבד שהישראל עני.

ב' כל ישראל קודם לנכרי, ובלבד שאין שום הבדל
במחיר.

ג' כל ישראל קודם לנכרי, אפילו אם יש קצת הבדל
במחיר.

עשיר הנצרך לדבר מסוים, האם צריך להשאילו דבר זה?

א' צריך להשאילו מפני מידת החסד, וכ"ש בעני שיש בזה
חיוב גדול.

ב' לא, שהרי יכול לקנות זאת בכסף.

ג' גם בעני אין זה חיוב גמור אלא מידה טובה בעלמא.

איזה מצוה מקיים המשאיל ספר לחבירו ללמוד בו?

א' חסד והחזקת תורה.

ב' צדקה ולימוד תורה.

ג' חסד ולימוד תורה.

איזה איסור עובר הנמנע מלהשאיל דבר לחבירו מפני שהוא שונא את חבירו?

א' עובר רק על מניעת חסד.

ב' עובר גם על לא תקום ולא תטור.

ג' אינו עובר איסור, שהרי אינו מחויב להשאיל דבר
לחבירו.

עד מתי השואל חייב בשמירה?

א' רק עד שכלו ימי שאילתו.

ב' חייב באונסים עד שיחזירו לבעליו.

ג' חייב בשמירה עד שיחזיר, ובתוך ימי שאילתו חייב

חפץ חיים

המספר לשון הרע לתועלת ויודע שהמדובר לא יקבל תוכחתו,
מדוע מותר לספר את הדבר רק בפני שלשה?

א' מפני שאם לא כן נראה שהוא מסתיר הדברים מהמדובר, ובפניו
מחניף לו וגונב דעתו, והוא נהנה מלספר לשון הרע.

ב' שיבואו לחושדו שזה לא אמת, וממילא התועלת לא תושג.
ג' שתי התשובות נכונות.

המספר לשון הרע לתועלת, האם מותר להאמין לדברים ולגנות בליבו את אותו אדם, ומדוע?

א' מותר להאמין, ומידת חסידות שיהיה הדבר בגדר ספק.

ב' אם יודע שהתקיימו בדבר כללי ההתר מותר, כיון שמוותר לספר.

ג' אסור לקבל דבר זה בהחלטה, שמא חסר פרט שעל ידו ישתנה כל
הסיפור.

האם מותר לומר שקהילה פלונית אינם מכניסים אורחים כראוי וכדומה?

א' אסור, ועוון גדול הוא.

ב' מותר, כיון שאינו מספר על אדם מסוים.

ג' אם אומר שמסתמא לא כולם כך מותר, ואם לאו אסור.

אדם שחושדים בו שעשה דבר שלא כהוגן, האם מותר לו לגלות מי עשה דבר זה?

א' מותר בכל אופן.

ב' מותר רק לומר שהוא לא עשה.

ג' אסור גם לומר שהוא לא עשה.

באר מים חיים

המספר לשון הרע לתועלת ויודע שהמדובר לא יקבל תוכחתו, מדוע מותר לספר את הדבר רק בפני שלשה?

א' מפני שאם לא כן נראה שהוא מסתיר הדברים מהמדובר, ובפניו
מחניף לו וגונב דעתו, והוא נהנה מלספר לשון הרע.

ב' שיבואו לחושדו שזה לא אמת, וממילא התועלת לא תושג.

ג' שתי התשובות נכונות.

המספר לשון הרע לתועלת, האם מותר להאמין לדברים ולגנות בליבו את אותו אדם, ומדוע?

א' מותר להאמין, ומידת חסידות שיהיה הדבר בגדר ספק.

ב' אם יודע שהתקיימו בדבר כללי ההתר מותר, כיון שמוותר לספר.

ג' אסור לקבל דבר זה בהחלטה, שמא חסר פרט שעל ידו ישתנה כל הסיפור.

האם מותר לומר שקהילה פלונית אינם מכניסים אורחים כראוי וכדומה?

א' אסור, ועוון גדול הוא.

ב' מותר, כיון שאינו מספר על אדם מסוים.

ג' אם אומר שמסתמא לא כולם כך מותר, ואם לאו אסור.

אדם שחושדים בו שעשה דבר שלא כהוגן, האם מותר לו לגלות מי עשה דבר זה?

א' מותר בכל אופן.

ב' מותר רק לומר שהוא לא עשה.

ג' אסור גם לומר שהוא לא עשה.

מבחן 13 מקץ - חנוכה

חפץ חיים

רכילות כלל א' סעיף ד' עד כלל ג' ס"ס א'

אהבת חסד

חלק ב' פרקים כ"ג כ"ד

אהבת חסד

מי שחבירו מבקש ממנו הלואה ואין בידו להלוות לו,
מה יעשה?
א' צריך ללוות מאחרים בשבילו, ולכל הפחות יבקש
מאחרים שילוו לו.
ב' יאמר לו בדברים רכים שהוא רוצה להלוות לו אלא שאינו
יכול עכשיו.
ג' ידחה אותו בלך ושוב עד שיבין מעצמו שאין לו.

מה נאמר על העושה מצוה לשם מצוה ומכוון גם
שיהיה לו טובה מזה?
א' מותר שלא לשמה בא לשמה.
ב' הרי זה צדיק גמור.
ג' לא קיים את המצוה כיון שלהלכה מצוות צריכות כוונה.

האם האדם מקבל שכר על מצוה שעושה שלא לשמה?
א' כן, דאין הקב"ה מקפח אפילו שכר שיחה נאה.
ב' לא, שכיון שכונתו לתועלת עצמו אין על זה שם מצוה
כלל.
ג' רק אם עשה גם מצוה לשמה מקבל אגב זה שכר גם על
המצוה שלא לשמה.

באלו מצוות צריך לכוון בעשייתם לשם מצוה?
א' רק במצוות שבין למקום, אבל במצוות שבין אדם לחבירו
צריך לחשוב רק על טובת חבירו.
ב' גם במצוות שבין אדם לחבירו שיש להם שורש בתורה
כגון "אם כסף תלוה" ו"ביומו תתן שכרו".
ג' מספיק לחשוב פעם אחת שכל פעולות השייכות לאותה
מצוה יהיה לשם מצוה.

האם יש מצוה בפריעת חוב?
א' זו מצוה שהאדם חייב בה כמו שופר וסוכה.
ב' זה חיוב ממוני, אבל אינו מצוה.
ג' הפורע חוב מקיים מצוה, אבל זו מצוה קיומית ולא מצוה
חיובית.

כשביט דין מכריחים אדם לשלם חובו, מה משאירים
לו?

א' מזונות וכסות לשלושים יום.
ב' מזונות לו ולמשפחתו לל' יום, וכסות ל"ב חודש.
ג' מזונות לו עצמו לשלושים יום, וכסות ל"ב חודש, וכלי
אומנות שהוא מוכרח למלאכתו.

על מי נאמר "לא תעשוק את רעך"?
א' על המעכב שכר שכיר.
ב' על הלוחש שאין לו ממה להחזיר.
ג' על המעכב פרעון חוב בכח למרות שיש לו.

חפץ חיים

האם מותר לספר רכילות למי שבלאו הכי שונא את חבירו?
א' מותר.
ב' אסור.
ג' אם שונאים קצת אסור, אבל אם זה שנאה גמורה מותר.

כשחבירו שואל אותו מה פלוני דיבר עליו, מה מותר להשיב לו?
א' אם יכול לענות בלי לשקר ובלי לרכל יענה, אבל לשקר אסור.
ב' מותר גם לשקר אם אינו יכול באופן אחר, אבל לא ישבע לשקר.
ג' בשעת הדחק גדול מותר גם להשבע לשקר.

באיזה אופן אסור לספר שפלוני אמר עליו איזה דבר, בדבר
שיכול להשמע לטובה או לרעה?
א' בכל אופן אסור משום ספיא דאורייתא לחומרא.
ב' בכל אופן מותר מפני שמעמידים אותו בחזקת כשרות שהתכוון
לטובה.
ג' אם אומר באופן שמוכח שכונתו היתה לגנותו או שיודע שחבירו
יפרש לגנאי אסור.

האם מותר לספר רכילות בפני אדם שמרכל עליו, או
בדבר שהיה מוכן לאומרו בפניו?
א' אסור בשני האופנים.
ב' בפניו ממש אסור, אבל שלא בפניו מותר אם היה מוכן לאומרו
בפניו.
ג' בפניו ממש מותר, אבל שלא בפניו אסור אפילו אם היה מוכן
לאומרו בפניו.

באר מים חיים

האם מותר לומר לאדם שהרב שהטריף לו את הבהמה וכדומה
טעה?
א' מותר.
ב' אסור.
ג' תלמיד חכם מותר לו לומר כך, אבל לאדם רגיל אסור.

האם מותר להשבע לשקר בשביל לא לעבור על איסור רכילות?
א' מותר, שהרי מותר לשנות מפני השלום.
ב' אסור, אא"כ לולא השבועה חבירו יפסיד ממונו.
ג' אפילו אם לולא השבועה חבירו יפסיד ממונו צ"ע אם מותר.

המספר דבר שיכול להשמע או לרכילות או לטובה, ואינו נוטה
יותר לטובה או לרעה, האם הדבר מותר?
א' מותר, אא"כ יודע שחבירו יפרש זאת לרעה.
ב' אסור, מפני שספק דאורייתא לחומרא.
ג' צריך עיון, ואפשר שהדבר תלוי אם היה מתבייש לומר זאת לפני
המדובר.

רב שחשב לעזוב לעיר אחרת ולא עלתה בידו, האם מותר לספר
את הדבר לבני העיר שיתרעמו על כך?
א' מותר.
ב' אסור, אא"כ הדבר נשמע בפני הרבה אנשים.
ג' בכל אופן אסור.

מבחן חודשי כסלו

חפץ חיים

הלכות לשוה"ר מכלל ז' סעיף ט' עד הלכות רכילות כלל ג' ס"ס א'

אהבת חסד

חלק ב' מתחילת פרק י"ז עד סוף החלק

אהבת חסד

האם עדיף לתת לעני הלואה או מותנה?

א' הלואה.

ב' מותנה.

ג' מי שע"י הלואה אפשר להחזירו למצבו עדיף לתת לו הלואה.

האם הפרשת מעשר זה חיוב?

א' כן.

ב' ענין גדול.

ג' חיוב גמור אא"כ אין לו לתת.

במה מותר לנסות את ד' יתברך?

א' רק במעשר דגן שהוא דאורייתא.

ב' גם במעשר כספים.

ג' אסור לנסות את ד' יתברך בשום דבר דכתיב "לא תנסון את ד' אלוהיכם".

האם מותר לקנות עליות ממעות מעשר?

א' מותר רק אם המעות מתחלקות לעניים.

ב' מותר, ויש מפקפקים אא"כ המעות מתחלקות לעניים.

ג' גם אם המעות מתחלקות לעניים יש אוסרים כיון שיש לו רווח בדבר.

מדוע תיקנו שלא יבזו מנכסיו יותר מחומש?

א' כדי שיוכל להמשיך להרויח הרבה ולתת עוד מעשר

וחומש מהרווח הנוסף.

ב' שמא יצטרך לבריות.

ג' משום שעל כגון זה נאמר חיך קודמים לחיי חברך.

האם מי שמזרז אחרים לסייע לחבירו שלא יתמוטט

מקיים מצות "והחזקת בו"?

א' כן.

ב' לא.

ג' ודאי יש בזה מעלה, אבל קיום המצוה היא רק כשנותן בעצמו.

העושה מצוה רק כדי לקבל שכר בעולם הבא, האם יש

בזה מצוה?

א' אינה מצוה.

ב' מצוה שלא לשמה.

ג' מצוה גמורה.

באיזה אופן הלווה נקרא רשע?

א' רק אם יכול להחזיר ואינו מחזיר.

ב' גם אם מאבד הממון עד שלא יהיה לו ממה להחזיר.

ג' גם כשאינו יכול לשלם נקרא רשע כל זמן שלא שילם.

חפץ חיים

כיצד הדרך להנחיל לבני ביתו חומר איסור לשון הרע?

א' ירבה לעורר בביתו על חסרונות של אחרים, ובכל פעם יאמר שזה לתועלת.

ב' ירבה להוכיח על כך בצורה חריפה, כי האיסור חמור מאד כידוע.

ג' יהיה רגיל להוכיח על כך בלשון רכה, ויזהר שלעולם לא ישמעו

מפיו שום גנאי על אחרים כי בדרך כלל הנהגת הבית תלויה בו.

האם יש אדם שמותר לשבחו אפילו בפני שונאיו או בפני מי

שמקנא בו?

א' לא.

ב' אדם שמוחזק לרבים כאדם כשר וצדיק ולא נמצא בו רעה ואשמה.

ג' אדם שכבר מת.

מי שיודע על אדם שגזל, ואינו יודע אם החזיר, האם מותר

לספר לפי תנאי ההתר לתועלת?

א' מותר.

ב' אסור.

ג' בתלמיד חכם אסור ובסתם אדם נראה שמותר.

באיזה אופן חובה להוכיח אדם לפני שמספר עליו לשון הרע

לתועלת?

א' רק אם ברור לו שיקבל תוכחתו.

ב' אם הוא יודע שלא יקבל תוכחתו א"צ להוכיחו.

ג' אף אם יודע שלא יקבל תוכחתו חייב להוכיחו.

באר מים חיים

כשאביו מדבר לשון הרע, מה מותר לומר לו?

א' ישתוק, ויזהר שלא להאמין.

ב' מותר רק ללמד זכות על מי שמוספרים.

ג' מותר לומר שכתוב בתורה שאסור לדבר לשון הרע.

מי ששאלוהו על אחד, האם מותר לו לומר איני רוצה לדבר עליו

לשון הרע?

א' מותר.

ב' אסור.

ג' ראוי להחמיר.

יחיד המספר לשון הרע לתועלת והשומעים יוציאו מאותו אדם את

מה שלקח שלא כדון, האם מותר לו לספר?

א' אסור, כיון שיחיד בכוחו רק לחייב שבועה.

ב' אע"פ שהוא יחיד מותר, כיון שהוא יודע שהאמת איתו.

ג' מסתבר שמותר, אבל כיון שהדבר אינו מפורש בפוסקים ראוי להחמיר.

האם מותר לספר שפלוני לגלג על תלמיד חכם, כדי שהשומעים

יקנאו לכבוד התלמיד חכם?

א' מותר לפי כללי לשון הרע לתועלת.

ב' מותר לספר גם לאותו תלמיד חכם.

ג' אסור.

מבחן 14 יוגש א' עד ז' טבת

חפץ חיים

הלכות רכילות מכלל ג' ס"ב עד כלל ו' ס"ס ב'

אהבת חסד

מתחילת חלק ג' עד פ"ג 'ומצות ביקור חולים'

אהבת חסד

מה נכלל במצות גמילות חסדים?

א' רק הלואת ממון לעני.

ב' הלואת ממון לעני או לעשיר הנצרך למעות באותו זמן, ולא שאר דברים.

ג' כל הדברים שאדם מייטיב לחבירו.

המאכיל עני על שלחנו, כמו מה זה נחשב?

א' כקרנן במזבח.

ב' מתקן את כל אכילותיו שהיו שלא לשם שמים.

ג' כאוכל בשר קדשים.

מדוע ריחק הכתוב את עמון ומואב?

א' מפני שנולדו בעבירה.

ב' מפני שלא קידמו את ישראל בלחם ובמים.

ג' מפני שעבדו עבודה זרה.

מדוע אברהם ישב בפתח האהל כחום היום?

א' כדי להתרפא ממילתו.

ב' בגלל שבתוך הבית היה חם מאד.

ג' כדי לראות אם עוברים אורחים שיוכל להכניסם לביתו.

האם צריך להכין מים עבור האורחים?

א' צריך רק לדאוג להם למקום מנוחה.

ב' רק לשתיה ולא לנקיון.

ג' גם לשתיה וגם לנקיון.

אורח עני שלא מבקש אוכל, האם צריך לתת לו

לאכול?

א' צריך.

ב' אין צריך, שאם הוא היה רעב הוא היה מבקש.

ג' אם ניכר שהוא רעב צריך, ואם לאו אין צריך.

על מה כתב הח"ח שכמעט מאבד שכרו עבור

זה?

א' על המכניס אורחים ומספר להם תלאותיו והם חושבים שזה בגללם.

ב' על המכניס אורחים ולא מלווה אותם אחר כך.

ג' על מי שאינו מכבד את האורח לפי ממנו.

חפץ חיים

המספר רכילות לאדם זר ויודע שהוא לא יספר זאת לשום

אדם, האם הדבר מותר?

א' צריך להזהר בזה, כיון שעל פי רוב יש בזה גנות וא"כ זה לשון הרע.

ב' יש בזה איסור גמור של רכילות.

ג' מותר.

אם ראובן גינה את שמעון בפני שנים ואחד מהם כבר

סיפר זאת לשמעון, האם מותר לשני לספר זאת?

א' אם הוא מטעים את הדבר יותר אסור, ואם לאו מותר.

ב' אם שמעון האמין לראשון מותר, ואם הוא מסתפק בזה אסור. ג' אסור בכל אופן.

מי נהרג בגלל שקיבל רכילות?

א' דואג.

ב' נוב עיר הכהנים.

ג' שאול.

לענין מה מותר לחוש לרכילות?

א' רק לענין לשמור עצמו שלא יבוא לידי נזק.

ב' לענין שיהיה הדבר אצלו בגדר ספק, אבל אסור לקבל כודאי.

ג' להמנע מלהיטיב מותר, אבל להזיק לו אסור.

באר מים חיים

האם מותר לספר לאדם מה שפלוגי דיבר על אביו?

א' אין בזה משום רכילות.

ב' אסור משום רכילות.

ג' יש בזה משום אבק רכילות.

מי שיצא חייב בדיון, האם מותר לומר לו שבי"ד טעו, כאשר כוונתו

לקנא לאמת?

א' מותר.

ב' אסור, כיון שקרוב הדבר שהוא טועה כיון שלא שמע את טענות הצד השני.

ג' מותר רק אם אינו יכול להציע את הדברים לפני הדיינים.

השומע מאדם דברים הניכרים שפלוגי רוצה להזיק לו, האם מותר

לברר את הדבר?

א' אסור.

ב' אפשר שמותר לברר אבל לא לקבל את הדברים בוודאות.

ג' מותר לברר, ואפשר שמותר גם להאמין.

המגנה את חברו שלא בפניו, האם מותר למתגנה להמנע מלהיטיב

למגנה?

א' אסור משום לא תיקום ולא תיטור.

ב' אם נתברר לו הדבר בוודאות מותר, ואם לאו אסור.

ג' בכל אופן מותר.

חפץ חיים

מבחן 15 ויחי ח' עד י"ד טבת

אהבת חסד

הלכות רכילות מכלל ו' ס"ג עד סוף כלל ז'

ח"ג פ"ג 'ומצות ביקור חולים' עד פ"ד 'ומשלו במדרש'

אהבת חסד

באיזה אופן אין למבקר לשבת על ספסל הגבוה
מהחולה, מפני שהשכינה למעלה מראשותיו?
א' דווקא כשהוא שוכב במיטה.
ב' דווקא כשהחולה שוכב על הארץ.
ג' בכל אופן.

חולה שקשה לו לקבל מבקרים, האם יש בו מצות
ביקור חולים?
א' צריך רק להתפלל עליו, כיון שהתפילה על החולה היא
חלק ממצות ביקור חולים.
ב' יבוא לבית החיצון וישאל בשלומו אם הוא צריך עזרה,
וישמע צערו ויבקש עליו רחמים.
ג' כנ"ל תשובה ב', אך אין צריך לבקש רחמים אלא בפניו
מומש.

האם מצות ביקור חולים שייכת גם בעשיר?
א' כן.
ב' לא.
ג' רק אם אין מי שיטפל בו כראוי, או שהביקור ישמח
אותו באופן מיוחד.

המבקר חולה עני ורואה שאין לו כסף לקנות תרופות
והמבקר קונה עבורו, איזה מצוה קיים?
א' ביקור חולים והצלת נפשות.
ב' צדקה.
ג' שתי התשובות נכונות.

כיצד יתוודה מי שאינו יודע להתוודות?
א' יאמר 'חטאתי', ודי בזה.
ב' ישאלו אותו אם הוא מתחרט על עוונותיו, ויאמר הן.
ג' יאמר יהי רצון שתהא מיתתי כפרה על כל עוונותי.

מדוע אומרים לחולה הנוטה למות שיבקש מחילה
מכל מי שחטא כנגדו?
א' מפני שזה סגולה לאריכות ימים, ושמא מה
שמקפידים עליו זה הגורם לחוליו.
ב' כיון שבזמן כזה אנשים מוחלים בקלות.
ג' כיון שעל דברים אלו גם יום המיתה אנו מכפר ויצטרך
ח"ו לחזור לעולם כדי לתקן.

מהם שלשת העניינים החשובים הרמוזים בפסוק
ראה חיים וכו'?
א' תורה תשובה מצוות ומעשים טובים.
ב' תורה תפילה וגמילות חסדים.
ג' גמילות חסדים תשובה ותפילה.

חפץ חיים

איזה דבר כתב הח"ח (כלל ו') שצריך לעשות מושם "זהייתם נקיים
מד' ומישראל"?
א' לא לעשות דברים שיגרמו שאחרים יחשדו בו.
ב' שאם חושדים בו שהוא עשה עולה, יראה לחושד בו איך שהוא נקי מן
החשד.
ג' שיזהר האדם מלדבר רכילות כדי להיות נקי מד', וזכות זו תעמוד לו
שלא ירכלו עליו.

האם מעיקר הדין מותר להאמין לרכילות שמספר לו אדם שנאמן
עליו כשנים?
א' אסור.
ב' מותר רק לחוש.
ג' מותר גם להאמין.

אדם שדיבר גנות על אביו של השומע, האם מותר לשומע לספר
דבר זה לאביו?
א' מותר, שהרי אדם חייב מדאורייתא בכבוד אביו.
ב' יש בזה איסור רכילות.
ג' יש לעיין בדבר, וראוי להחמיר מוספק.

האם יש מצוה להדבק בתלמיד חכם?
א' אין מצוה אלא להדבק בד' ובתורתו.
ב' מצוה להדבק בתלמידי חכמים בכל מיני חיבור.
ג' אסור לספר רכילות על ת"ח כיון שזה מורחיק ממנו אנשים, אבל אין
מצוה להדבק בו.

באר מים חיים

האם מותר לקבל רכילות על מי שהחזיק בעיר לרשע?
א' לא, אא"כ ראה בעצמו שעושה מעשה שבגללו הוא נעשה רשע.
ב' אפשר שמותר.
ג' יש להחמיר מוספק.

מי שיש לו אומדנא גדולה שפלוגי גנב ממנו, האם מותר לתפוס
ממנו?
א' מותר.
ב' אסור.
ג' א"א לאסור עליו לתפוס, אבל ודאי שאין ראוי לעשות כך.

האם מותר לגנות אדם מחמת שראה בו דברים הניכרים?
א' פשיטא שאסור.
ב' מותר.
ג' צריך עיון גדול.

המספר לשון הרע או רכילות לאדם שאינו נוגע לענין ומזהירו
שלא לספר והוא באמת לא סיפר, האם עבר איסור?
א' כן.
ב' לא.
ג' בלשון הרע כן וברכילות לא.

מבחן 16 שמות ט"ו עד כ"א טבת

חפץ חיים

הלכות רכילות מתחילת כלל ח' עד כלל ט' ס"ס י'

אהבת חסד

ח"ג פ"ד 'ומשלו במדרש' עד סוף פרק ו'

אהבת חסד

האם מצות קבורת המת היא דאורייתא או דרבנן?

א' דרבנן.

ב' דרבנן, אמנם היא בכלל "ואהבת לרעך כמוך".

ג' דאורייתא, דכתיב "כי קבור תקברנו".

באיזה אופן אסור לעשות מלאכה כשיש מת

בעיר?

א' אם אין חברא קדישא בעיר.

ב' אם אין לו קרובים.

ג' בכל אופן אסור.

מדוע יש להזהר מאד מהלנת המת?

א' מפני שיש בזה צער גדול למת.

ב' מפני שאם מלינים אותו שלא כדין עוברים על לאו.

ג' שתי התשובות נכונות.

מהי מצות הספד?

א' לעורר את החיים שהם עתידים למות ולתת דין

וחשבון על מעשיהם.

ב' למצוא מעלות בנפטר ולעורר את הציבור לאחוז

במעלות אלו.

ג' להספידו כראוי ולעורר את השומעים לבכי.

האם יש מצוה לשמח חתן וכלה בחתונה שיש שם

ריקודים מעורבים?

א' אין שום מצוה לשמח חתן וכלה שהופקר אצלם

דברי ד', וגם אם יהיה שם יבוא לקלקול בכמה עניינים.

ב' אף שצריך להוכיחם אינו פטור מהמצוה לשמחם.

ג' אף אם אפשר שיקבלו תוכחתו וימנעם מזה עדיף

שלא ילך לשם.

מה נחשב שעשה מי ששימח חתן וכלה?

א' כאילו הקריב תודה בבית המקדש.

ב' כאילו בנה חורבה אחת מחורבות ירושלים.

ג' שתי התשובות נכונות.

האם עדיף לתת צדקה לעניים או להשיא בתולות

עניות?

א' עדיף לתת צדקה לעניים.

ב' עדיף להשיא בתולות עניות.

ג' שניהם שקולים.

חפץ חיים

מהו אבק רכילות?

א' מי שמספר לאחד ששאלו את פלוני אודותיו והוא ענה באופן

שמדבריו נרמז עליו שלא כהוגן.

ב' המספר לחבירו שפלוני אמר עליו דברים שדרך בני אדם

להקפיד קצת כשאומרים זאת בפניו.

ג' שתי התשובות נכונות.

האם מותר לגלות סוד שחבירו סיפר לו בסתר?

א' אסור.

ב' מותר.

ג' אם יש בזה משום רכילות אסור, ואם לאו מותר.

האם תנאי התר רכילות לתועלת שייכים גם באופן שמספר

לאדם שמישהו עומד להזיק לו?

א' כן.

ב' לא.

ג' רק חלק מהפרטים נצרכים.

האם מותר ליחיד לספר רכילות (לפי תנאי ההתר) לאדם

שיפעל באופן מעשי כנגד מי שמספר עליו?

א' אם ראה את הדברים בעצמו מותר.

ב' מותר רק אם יעשה מה שבי"ד היו עושים.

ג' אם יעשה מעשים בלי רשות בי"ד אסור.

באר מים חיים

אדם שאינו רוצה להיטיב לחבירו, האם מותר לשואלו למה לפלוני

היטבת?

א' אם אומר לו שאותו פלוני סיפר לו זאת, או שהוא יבין זאת מעצמו, אסור.

ב' רק אם אומר לו שפלוני סיפר לו זאת אסור.

ג' בכל אופן מותר.

מדוע אסור לספר לשון הרע כאשר הדבר עלול לגרום לו לנזק, והרי

התורה פטרה גרמא מתשלומין (במ"ח הלכות רכילות הקדמה לכלל ט')?

א' התורה לא פטרה אלא בדיעבד, אבל לכתחילה אסור.

ב' איסור לשון הרע אינו מצד גרימת הנזק, אלא בגלל שאדם לא רוצה שידברו

בגנותו אפילו אם לא יגרם לו שום נזק.

ג' אין כאן אלא את החלק שבין אדם למקום, אבל מצד גרימת הנזק לחבירו א"א

לאסור.

אדם שיודע רכילות לתועלת, אך הוא שונא את המדובר, מה עליו

לעשות?

א' לא לספר.

ב' להכריח את עצמו לכיון לתועלת.

ג' לספר אף שכוונתו מצד שנאה.

מוכר שמשבח את סחורתו בדבר שאין בה, האם יאמר זאת ללוקח לפני

הקניה?

א' כן.

ב' אם מוכרה ביותר משויה יאמר לו, ואם לאו אסור.

ג' הדבר ספק, וספיקא דאורייתא לחומרא.

מבחן 17 וארא כ"ב עד כ"ח טבת

חפץ חיים

הלכות רכילות מכלל ט' סעיף י"א עד ציורים ס"ס ט'
אהבת חסד

חלק ג' מתחילת פרק ז' עד חתימת הספר 'בימים הראשונים'

אהבת חסד

מה הכונה אשרי משכיל אל דל?
א' שאדם בעל שכל מבין כמה כדאי לעזור למי שהוא דל.
ב' שהרבה פעמים האדם נראה עשיר, וצריך להתבונן אם הוא עשיר או דל.
ג' שצריך להתבונן כיצד לעזור לדל בצורה הטובה ביותר.

האם ראוי שהעני לא ידע מי נתן לו צדקה?
א' כן.
ב' לא, והעיקר שלא יתן בפרהסיא.
ג' ראוי שידע כדי שיוכל להכיר לו טובה.

מה זוכה המלמד בן חבירו תורה?
א' לשבת בישיבה של מעלה.
ב' לבנים תלמידי חכמים.
ג' לאריכות ימים ושנים.

מי זוכה שהקב"ה מבטל גזירה בגללו?
א' עשיר שקונה עסק כדי לפרנס עניים.
ב' המלמד בן עם הארץ תורה.
ג' הטורח בגופו עבור טובת חבירו.

מה היה החילוק בין רבא שעסק בתורה לאבבי שעסק בתורה וגמילות חסדים?
א' שאבבי עשה מעשי חסד שלא היו נעשים בלעדיו, אף שלא בא מעשה לפניו.
ב' שרבא עיקר לימודו היה לעצמו, ואבבי עיקר לימודו היה ללמד אחרים.
ג' שאבבי עשה חסד אף בדבר שאפשר לעשותו ע"י אחרים.

האם בשמים הסכימו לאבבי או לרבא?
א' לאבבי, שהרי הוסיפו לו עוד כ' שנים.
ב' לרבא, שהרי הלכה כרבא בכל מקום (מלבד יע"ל קג"ס).
ג' אין אנו יודעים.

האם להתפלל על אחרים שיתרפאו או שינצלו מאיזה צרה זה גמילות חסדים?
א' רק להתפלל שיתרפאו, ולא שינצלו מאיזה צרה.
ב' הכל בכלל חסד ובלבד שאותו אדם יודע מהצרה.
ג' הכל בכלל חסד אפילו אם אותו אדם לא יודע מהצרה.

חפץ חיים

אדם שסיפרו לו שפלוני הזיק לו, האם מותר לו לפעול כנגד המזיק?

א' מותר רק אם העידו על כך בבית דין ובית דין הרשוהו לזה.
ב' אם סיפרו לו שני בני אדם נאמנים מותר גם בלי בית דין.
ג' מותר רק על פי בית דין או על פי הרבה אנשים.

מי שסיכם עם אדם למכור לו דבר, האם מותר לאחר להפציר בו שימכור לו ולא לאותו אדם, והאם המכירה חלה?
א' זו עוולה גדולה, וגם המכירה לא חלה.
ב' כל זמן שלא עשו קנין אין בזה עוולה והמכירה חלה.
ג' זו עוולה גדולה, אבל המכירה חלה.

במקרה הנ"ל, האם מותר למוכר לגלות מי הקונה?
א' אם אומר שהקונה לא ידע מהסיכום ביניהם מותר, ואם לאו אסור.
ב' בכל אופן מותר.
ג' בכל אופן אין לגלות.

האם מותר להמליץ על שידוך באופן שהמציע בעצמו לא היה רוצה לעשות כזה שידוך?
א' מותר אבל אינו ראוי.
ב' מותר להמליץ באופן כללי ולומר את המעלות הנכונות, אבל אסור לומר שהוא 'כליל המעלות'.
ג' זה איסור גמור מדאורייתא, ויש שנכשלים בזה כדי להרויח ממון.

באר מים חיים

האם יש איסור לשון הרע ורכילות כאשר לא מספר במפורש אלא מסבב שהוא ידע מזה?
א' לא.
ב' כן.
ג' בלשון הרע מותר וברכילות אסור.

מי שרוצה להשתתף עם פלוני, ואחד יודע שפלוני דחוק וכבר הפסיד כמה אנשים, האם יש לספר לו על כך?
א' אסור.
ב' צריך לספר.
ג' אם שואלו יש להשיב האמת, אבל לספר מעצמו צ"ע אם מותר.

האם מותר לספר לשותף ששותפו רמאי, אם יודע שבגלל זה הוא יפרק את השותפות?
א' מותר.
ב' אסור, אא"כ יודע שגם ב"ד היו מורים לפרק את השותפות.
ג' בכל אופן אסור.

האם מותר לספר על חסרונות עצומים כמו מחלה פנימית או אפיקורסות?
א' אם שואלים אותו יענה, ואם לא לא יספר.
ב' גם אם לא שואלים אותו יספר.
ג' על אפיקורסות יספר, ועל חולי פנימי לא יספר.

מבחן כללי סיום מחזור

חפץ חיים כל הספר אהבת חסד כל הספר

אהבת חסד

מדוע ענין החסד רפוי אצל האדם?

- א' מפני חסרון ידיעת פרטי מידה זו.
ב' מפני חסרון ידיעת גודל מעלתה.
ג' שתי התשובות נכונות.

מה האדם צריך לעשות כאשר אחד מבקש ממנו
הלואה והלה נמנע בעבר מלהיטיב לו?

- א' למחות הדבר מליבו אבל אינו חייב להלוותו.
ב' חייב להלוותו ואינו חייב למחות הדבר מליבו.
ג' חייב להלוותו בלב שלם ולמחות הדבר מליבו.

על מה מדקדקים עם האדם בדין לעתיד לבוא?

- א' רק אם עשה את המצוה בכל פרטיה ודקדוקיה.
ב' גם אם עשה באהבה ויראה ושמחה.
ג' מי שעושה לפנים משורת הדין לא דנים כלל על פרטי
המצוה, ויקבל שכר כאילו עשה עם כל פרטיה כדן.

מי זוכה לבנים בעלי חכמה עושר ואגדה?

- א' הרגיל בתמידות בעשיית חסד.
ב' כל אדם שעושה חסד.
ג' המלמד בן חבירו תורה.

מה קורה בזמננו למי שהיה צריך לבוא נגעים על
ביתו?

- א' נכסיו יורדים לכליון.
ב' מגיע לו חולי הגוף.
ג' לא תהיה לו הנאה בביתו עד שיוצרך לעקור למקום
אחר.

מי שיכול לעסוק בעצמו בגמילות חסדים, האם יקח
אדם אחר שיתעסק בזה?

- א' מצוה בו יותר מבשלוחו.
ב' עדיף ע"י אחרים משום "הצנע לכת".
ג' על זה נאמר "מזה ומזה אל תנח ידך".

מי שנתן שליש מהמעשר לגמ"ח והוא משער שלא
צריכים יותר מזה בעירו, מה יעשה?

- א' ירחיב את הגמ"ח לעיר אחרת.
ב' יתן הכל לצדקה.
ג' ישמור לזמן אחר אולי יצטרכו יותר.

מהי עיקר מצות לוייה?

- א' להראותו הדרך שלא יכשל.
ב' לתת לו הרגשה שלא רוצים שהוא ילך.
ג' סגולה לאורח שלא יארע לו אסון בדרך.

חפץ חיים

מי אין לו חלק לעולם הבא?

- א' המתכבד בקלון חבירו, והמלביץ פני חבירו ברבים.
ב' המלביץ פני חבירו ברבים, ומי שהורגל בעוון ביטול תורה.
ג' המלביץ פני חבירו ברבים ומי שהורגל בעוון לשון הרע.

באיזה אופן המדבר לשון הרע עונשו הרבה יותר גדול מסתם
לשון הרע?

- א' מי שהורגל בעוון זה בתמידות.
ב' בלשון הרע על שקר.
ג' שתי התשובות נכונות.

על מי אמרו חז"ל שאין רפואה למכתו?

- א' על בעל לשון הרע.
ב' על המבזה תלמיד חכם.
ג' על הגורם לחבירו לאבד את פרנסתו.

האם יש קשר בין דיני לדון לכף זכות לדיני רכילות?

- א' לא.
ב' כן, שבכל מקום שצריך לדון לכף זכות ולא דן עובר גם על
איסור קבלת רכילות.
ג' כן, שאסור לשמוע סיפור שאפשר לדונו לכף זכות למרות שיש
בזה תועלת.

באר מים חיים

האם המלמד יתום תורה או אומנות מותר לו לצערם בשביל שילכו
בדרך ישרה?

- א' מותר כפי שנוהג בכל תלמידיו.
ב' מותר, אבל ינהג בהם בנחת כבוד ורחמים.
ג' אסור בכל אופן.

האם יש מצוה לכבד אב ואם או אח גדול שלא בפניהם?

- א' כן.
ב' באב ואם כן, ובאח גדול לא.
ג' באב ואם כן, ובאח גדול צ"ע.

המוכיח את חבירו על דבר עבירה שאין איסורה מפורסם, ולא חזר,
האם מותר לפרסם את חטאיו?

- א' מותר.
ב' אסור.
ג' מותר רק אם המוכיח הוא אדם שראוי לסמוך עליו, או שהראה לו
בספר שהדבר אסור.

האם מותר לספר לאדם מה עשו לקרובו, אם מזהירו שלא יספר?

- א' אסור.
ב' מותר.
ג' אם מזהירו שלא לספר כלל מותר, ואם מזהירו רק שלא יספר לקרובו אסור.